

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ.

Περὶ τοῦ ἔτους, μηνὸς καὶ ἡμέρας τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος οὐδεμία ὑπάρχει ἔγγραφος μαρτυρία ἢ προφορική παράδοσις, διότι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἔτιμον μᾶλλον τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου ὡς ἀρχὴν νέου καὶ ἀληθοῦς βίου. Πρώτῃ σαφῆς καὶ καθαρὰ μνεία τῶν Χριστουγέννων ὡς εορτῆς ἐν τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ γίνεται παρ' Ἀμβροσίου περὶ τὸ 360, φαίνεται ὅμως ἡ εορτὴ αὕτη οἷσα ἐν χρήσει ὀλίγας δεκαετηρίδας πρότερον. Ὡρίστη δὲ ἡ 25. Δεκεμβρίου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας οὐχὶ εἰκὴ καὶ αὐθαίρετως, ἀλλὰ κατὰ τινὰς μὲν πρὸς καταπολέμησην τῶν ἀπὸ τῆς 17. μέχρι τῆς 24. Δεκεμβρίου ἐορταζομένων Κρονίων ἐἰς ἀνάμνησιν τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος, κατὰ τὴν τελεγραμμὴν ἡμέραν τῶν ὁποίων τὰ παιδιὰ ἐδέχοντο δῶρα, κόρας καὶ ἀγαλμάτια, πῆλινα ἢ κήρινα (ἐξ οὗ καὶ ἡ παρὰ τοῖς καθολικοῖς καὶ διαμαρτυρομένοις μέχρι τῆς σήμερον ἐπικρατοῦσα συνήθεια τῶν ἀμοιβαίων δωρεῶν), κατ' ἄλλους δὲ διότι, ἡ 25. Δεκεμβρίου οὕσα ἡμέρα τῆς χειμερινῆς τοῦ Ἡλίου τροπῆς· ἔδει νὰ ἐορτάζηται ἐἰς ἀνάμνησιν τῶν γενεθλίων τοῦ Σωτῆρος, ὅστις συμβολικῶς ἐδήλωσεν τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, τὸ αἰῶνιον καὶ ἀληθινὸν φῶς, τὸ ἐλθὼν ἐἰς τὸν κόσμον, ἵνα τοὺς πάντας φωτίσῃ. Ἐκ. Ρώμης ἡ εορτὴ αὕτη ἐξηπλώθη, τάχιστα οὐ μόνον πανταχοῦ τῆς Δύσεως ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἀνατολῇ, ἐνθα πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐορτάζετο ἡ τῶν Ἑβραίων εορτὴ. Ὁ Χρυσόστομος ἐγκωμιάζει τὴν εορτὴν ταύτην ὡς „πασῶν τῶν εορτῶν μητρόπολιν καὶ ἀσυντάκτην“. Ἡ καθολικωτάτη αὕτη εορτὴ ἐωρτάζετο μετὰ μεγίστης εὐλαβείας, ἐπὶ τῇ ἐλευσίᾳ αὐτῆς νέοι καὶ γέροντες, πλούσιοι καὶ πένητες ἐπληροῦντο χαρᾶς, αἱ τράπεζαι ἐστρωμέναι, οἱ δυνάμειοι ἀντὶ ἀγαλμάτων καὶ κορῶν παρέχοντες μέρους τῶν ἀγαθῶν τῶν τοῖς πένησι. Μετὰ τῆς εορτῆς τῶν Χριστουγέννων ἀνεκάθεν συνδέεται ἡ μνήμη τοῦ πρωτομάστορος Στεφάνου, ὅστις τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως ἐπεσφράγισε διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος.

Μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς εορτῆς τῶν Χριστουγέννων δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον νὰ περιγράψωμεν διὰ βραχυτάτων τὴν κατάστασιν τῆς ἀνθρωπότητος πρὸ τῆς ἐλευσεως τοῦ Σωτῆρος, ἵνα καταδειχθῇ ὅτι μόνον θεία δύναμις καὶ οἰκονομία ἡδύνατο νὰ ἀνακόψῃ τὸν εἰς τὸ βάραθρον ροῦν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ὁδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν τὸν τε ἐθνικὸν κόσμον καὶ τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν.

Ἡ ἐθνικὴ θρησκεία οὕσα ἐν γένει ἀποδίδωσι τῆς φύσεως ἢ κατὰ τὸν ἀπὸστολον Παῦλον „ἀλλαγὴ τῆς δόξης τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν μοιραίᾳ· εἰκόνας φθορᾶς ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν“ ἐν ἄλλαις λέξεσι φυσικὴ θρησκεία, τοσαύτην ἔσται ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις δύναμις καὶ ἐνέργειαν ὥστε νὰ ὑποβάλλωνται εἰς βαρυστάτας θυσίας καὶ δοκιμασίας (ἐκατόμβας, θυσίας τέκνων κτ.), τὰ μυστήρια δὲ καὶ χρηστήρια καὶ ἡ μαγεία καὶ ἡ μαντικὴ ἦσαν κενοὶ τύποι, ὄργανα σκοπίμου ἀπάτης· ἐν γένει δὲ δεισιδαιμονία καὶ ἀπιστία ἔβρινον παραλήλως. Ταυτὶς δ' οὕτως τῆς θρησκείας, καὶ ἡ στενότης μετ' αὐτῆς συνδεομένη ἠθικὴ δὲν ἦτο καθαρὰ. Οὐδεὶς ἄγνοεῖ ὅτι τοῖς θεοῖς ἀπεδιδόντο, πᾶσι καὶ ἀδυναμίαι ἀνθρώπων. Ἡ φιλάνθρωπις ἦν ὅλως ἄγνωστος· παρ' αὐτοῖς ἐπικρατεῖ μᾶλλον ὁ ἐθνικὸς χαρακτήρ, ἐξ οὗ καὶ πολλὰ πολιτικά ἀρτὰ. Ὁ ξένος ὅμως καὶ ὁ δοῦλος οὐδὲν ἀξίωμα οὐδὲ ἀξίαν ἡδύνατο νὰ ἔχῃ. Ὁ προορισμὸς τῆς γυναίκος, θεωρουμένης πολλὰκις ὡς δούλης, παρεγνωρίζετο ὅλως. Ἡ φιλοσοφία, ἥτις εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἀρνητικῶς καὶ θετικῶς προσελάμβανε τὴν εἰς Χριστὸν ὁδόν, ἀρνητικῶς μὲν ἀνατρέφουσα τὰς βάσεις τῆς δεισιδαιμονίας, ἐξαφανίσασα τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ εἰσαγαγοῦσα παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς τὸν ἀπελπισμὸν, θετικῶς δὲ θέτο νέας βάσεις

θρησκείας, διδάξασα τὴν ταπεινοφροσύνην, τὸ γνῶναι σαυτὸν, τὴν συγγένειαν τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν τοῦ θεοῦ, ζητήσασα νὰ ἀνυψώσῃ τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ τὰ αἰσθητὰ πρὸς τὴν ἀρχικὴν αἰτίαν παντὸς ὠραίου ἀληθοῦς καὶ ἀγαθοῦ, καὶ δρίσασα ὡς προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου τὸ ὡς ἐγγυτάτῃ τῷ θεῷ γίνεσθαι, ἡ αὕτη αὕτη λέγομεν φιλοσοφία πρὸ τῆς ἐλευσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξέπεσεν ὅλως τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς καθαρότητος καὶ ἡγείρεν ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου βαθύτατον καὶ τελεώτατον ἀπελπισμὸν. Τὰ πρὸ Χριστοῦ φιλοσοφικά τῶν Ἑπικουρείων, Στωϊκῶν καὶ Σκεπτικῶν συστήματα, ἅπερ ἡ διδασκασὶν ὕλισμὸν ἢ ὑλιστικὸν πανθεῖσμὸν, παρέχουσι καθαρῶτατον τῆς τότε ἐπικρατοῦσας καταστάσεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος τεκμήριον. Οἱ μὲν Ἑπικουρεῖοι ὀρίζοντες ὡς τέλος τοῦ βίου τὴν ἡδονὴν, ὑπελάμβανον τὴν ψυχὴν ὀνητήν, τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου παίγνιον τῆς τύχης, ἡρνοῦντο δὲ καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ Στωϊκοί, καταφρονούντες τῆς ἡδονῆς καὶ τῶν ὀδυνῶν, ἐδογματίζον ὅτι ἡδυνάτ' οἱ, ἀποτυχάνον τοῦ σκοποῦ τοῦ βίου, νὰ αυτοκτονή, δια τῆς ἐξουσίας δὲ ταύτης ἐαυτοῦ καὶ τοῦ κόσμου ὁ σοφὸς εἶνε Θεός, διότι ἐν ἐαυτῷ, ἔχει πᾶν, ὅπερ χρήζει. Οἱ δὲ Σκεπτικοί, πᾶσαν πρὸς εἴρεσιν τῆς ἀληθείας ἐρευνᾶν ἀποφεύγοντες καὶ περὶ πάντων ἀμφιβάλλοντες, ὑπελάμβανον ὡς μεγίστην μὲν θεωρητικὴν σοφίαν τὴν ἀποχὴν ἀπὸ πάσης κρίσεως, ὡς μεγίστην δὲ πρακτικὴν τὴν ἀποφυγὴν πάσης ἐμπαθοῦς τάσεως.

Οἱ Ἰουδαῖοι, ὁ ἐκλεκτὸς καὶ περιούσιος οὗτος λαὸς τοῦ Κυρίου, ὁ μέλλων κατὰ τὴν ἐκ Θεοῦ κλήσιν νὰ ᾗ ὁ φερέυς καὶ μεσίτης τῆς μελλούσης θείας ἀποκαλύψεως, ἐπελάθοντο τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν, ἐγκαταλιπόντες τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ λατρεύσαντες τοῖς εἰδώλοις. Οἱ προφῆται ἐσπούδαζον, ὑπομιμνήσκοντες αὐτοὺς τὰς μεγάλας τοῦ Θεοῦ εὐεργεσίας, νὰ ἐπαναγάγῃσιν αὐτοὺς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἡ ἐπιστροφή τῶν ἦν πάντοτε ἐφήμερος. Ἡ ἀποστασία δὲ αὕτη ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡ διαίρεσις τοῦ βασιλείου Ἰσραὴλ καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἦσαν τὰ αἰτία τῆς ἀπαγωγῆς τῶν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν. Ἐκεῖ δὲ ὑπὸ ξένον ζυγὸν ἐμνήσθησαν ἡμερῶν ἀρχαίων, ἐγένοντο, ὡς συνήθως τοῦτο γίνεται, εὐσεβέστεροι, ἕως οὔ, ἐπιστρέψαντες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, ἤρξαντο λατρεύοντες τῷ ἀληθινῷ Θεῷ, ἐνίκησαν Ἀντίοχον τὸν ἐπιφανῆ καὶ ἐπὶ τῶν Μακκαβαίων ἐγένοντο ὅλως ανεξάρτητοι. Τελευταῖον ὑπετάγησαν τοῖς Ῥωμαίοις, ὧν ἡ πίεσις συνετέλεσε νὰ ἐγερθῇ παρ' αὐτοῖς τὸ ἐθνικὸν αἰσθημα, ἤρξαντο νὰ ἐπιστρέψωσι πρὸς τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων τῶν, ὑπολαμβάνοντες δὲ τὸν Ἰερωβὰ μόνον ὡς Θεὸν τῶν Ἰσραηλίων, κατεφρόνουν παντὸς ξένου, προσεδόκουν τάχιστα τὴν ἐλευσίαν τοῦ Μεσσία, περὶ οὗ ἐδόξαζον ὅτι ἐμελλεν ὡς βασιλεὺς πανίσχυρος νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ γένος τῶν Ἰσραηλίων, ἡ εὐσέβεια μικρὸν κατὰ μικρὸν περιωρίσθη μόνον εἰς ἐξωτερικοὺς τύπους, οἱ ἱερεῖς καὶ γραμματεῖς ἐπεμελοῦντο νὰ ἐπισφραγίσωσι ἐξωτερικοὺς δεσμούς καὶ διατάξεις, ὁ λαὸς εἶχε διαίρεθ' εἰς διαφόρους αἱρέσεις κατὰ τὰς τότε ἐπικρατοῦσας σχολὰς ἢ τάσεις τῶν Φαρισαίων, Σαδουκαίων καὶ Ἑσσαίων.

Ἀφοῦ λοιπὸν οὕτε ὁ ἐθνισμὸς οὕτε ὁ Ἰουδαϊσμὸς ἡδυνήθησαν νὰ ἀποπληρώσωσι τὰς θρησκευτικὰς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἀνάγκας καὶ παράσχωσι τὴν ποδουμένην αὐτῷ εἰρήνην, οἱ ἄνθρωποι ἐν γένει προσεδόκουν ἐγγυτάτην μεταβολήν. Ἡ μεταβολὴ δὲ αὕτη, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐγένετο διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν υἱοθεσίαν ἐλάβομεν.

Τὰ περὶ τῆς γεννήσεως, τοῦ βίου καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σωτῆρος ἀναφέρουσιν ἐν ἑκτάσει οἱ εὐαγγελισταί.

Ἐντὸς τῆς πρώτης ἑξαμηνίας θὰ δημοσιευθῇ ἐν τῇ Κλειῷ μεγάλη καὶ ἀρίστη εἰκὼν „Ὁ θάνατος τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου“ ὑπὸ τοῦ διασχήμου ζωγράφου C. v. Piloty.

Ἐνεκα ἀλλαγῆς τοῦ διορθωτοῦ καὶ προσωρινῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ στοιχειοθετοῦ παρεῖσθαι ἐν τῇ προηγουμένῃ ἀριθμῷ τῆς Κλειῶς διαφορά τυπογραφικὰ λαθρ, ἐξ ὧν διορθοῦμεν ἐν ταῦθα τὸ ἐξῆς σπουδαιότατον. Τὸ ἐν τῇ Πινაკοθήκῃ (Ἀρ. 22 σελ. 355, ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ἀρ. 3) διὰ τῆς μεταπολίσεως ὀλίγων λέξεων ἀκατάληκτον γενόμενον χωρίον ἀναγνωστέον ὡς ἐξῆς: *Εὐρισκόμεθα ἐκ τῆ ἀρχαίας Ρώμης. Διὰ τῆς εὐρείας καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου καταναγασομένης Ἀπρίας*

ὁδοῦ ἀκολουθοῦμεν κτλ. — κ. Γ. Κ. εἰς Σωζόπολιν. Τὴν „Σαπφῶ“ ἀπεστείλαμεν ὑμῖν, τὰς εἰκόνας ὅμως δὲν ἡδυνήθημεν, ἐπειδὴ ὀλιγώτερον τῶν πέντε ἀποβαίνει ἡμῖν δισκολος καὶ ἀσύμφορος ἡ ἀποστολή. Ἔργα ἄλλα ὡς τὴν „Σαπφῶ“ οὕτε ἡμεῖς πρὸς τὸ παρὸν ἔχομεν οὕτε παρ' ἄλλω τιμὴ εὐρίσκονται. — κ. Χ. Π. εἰς Βαρύσιον. Ὁ ἀστυνομήτωρ, — κ. Β. Β. εἰς Ἀδριανούπολιν. Ἀπεστάλησαν. — κ. Ἀδ. Ζ. Μ. εἰς Βιτάλια. Ἐσημειώσαμεν. — κ. Κ. Κ. εἰς Σερμπίν. Ἀπεστάλησαν. — κ. Δ. Π. Α. εἰς Cafr Zayat, E. M. εἰς Ροστόβιον. Συνεμορφώθημεν. — κ. Θ. Χ. εἰς Βαλόν. Ἀπεστάλησαν. — κ. Γ. Α. Α. εἰς Ἀρμαβήριον. Ὁ ἀποσταλόμενος. — κ. Ν. Π. Α. εἰς Νικολαῖον, κ. Σπ. Π. εἰς Μαρπούπολιν, κ. Μ. Μ. εἰς Μελιτοῦπολιν. Ὁ ἀστυνομήτωρ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν σας. — κ. Γ. Π. εἰς Μανυσούραν, Ν. Ε. Μ. εἰς Ζαχαζήν. Ἀπεστάλησαν. — κ. Ι. Β. εἰς Ρόδον. Ἀπεστάλησαν, ἀλλ' ἐλυπήθημεν διὰ τὰ γραφόμενά σας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. I. Ἰσιδωρίδης Σκυλίσης (μετὰ εἰκόνες). — Ὁ ἀστέριος οὐρανός. — Ὁ δοῦς τοῦ Enghien. — Ἡ δριμύτης ἐν Λονδίνο. — Δωρὰ δ' Ἰστρία (μετὰ εἰκόνας). — Τὸ φοβερὸν μέγαρον. Διήγημα ἐκ τοῦ βίου ἐνός παραδόξου. — Πνακοθήκη, ἥτοι ἐρμηνεία τῶν εἰκόνων. — Πνακίλα. (Ἀδύνατον συνοικέσιον. — Ἡ συνείδησις. — Οἱ ἐξωτερικαὶ παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς. — Ἀντίστασις τοῦ Πάγου. — Στατιστικά.) — Ἐπιστήμη καὶ Καλλιτεχνία. (Οἱ δύο μικροὶ δορυφόροι τοῦ Ἀρεως. — Ἐπενέργειαι τοῦ καπνοῦ. — Ἡ μεγίστη βιβλιοθήκη τοῦ Σαίξπηρου. — Φοιτητρία ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Παρισίων. — Ἡ φαινόμενη κηλὶς ἐν τῷ ἀστερισμῷ τῆς λύρας. — Νέον Πανεπιστήμιον ἐν Σουηδία. — Περὶ τῆς εἰσποθῆς νοσσογόνων σπερμάτων. — Ἡ ἀπόστασις τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ ἡλίου. — Ἀνασκαφαὶ ἐν Κύπρῳ. — Μέχρι πόσου βάθους τῆς θαλάσσης εἰσδύει τὸ φῶς.) — Περὶ τῆς εορτῆς τῶν Χριστουγέννων. — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ. I. Ἰσιδωρίδης Σκυλίσης (ἐν σελ. 359). — Ὁ μέγας δοῦς Παῦλος καὶ ἡ μνηστὴ αὐτοῦ περιγίσις Ἀλεξάνδρα τῆς Ἑλλάδος (ἐν σελ. 363). — Ὁ ἱατρὸς. Εἰκὼν ὑπὸ Hans Bachmann (ἐν σελ. 367). — Δωρὰ δ' Ἰστρία (ἐν σελ. 370). — Ἐμὴν πασσῶς (ἐν σελ. 375).

Ἐκδότης Π. Α. ΣΥΓΟΥΡΗΣ.

Τύποις Bär & Hermann, ἐν Λειψίᾳ. — Χάρτης ἐκ τῆς Neue Papiermanufaktur ἐν Στρασβούργῳ. — Μελάνη Frey & Sening, ἐν Λειψίᾳ.